

Vedlegg 12

Opsjon

Høykapasitetsbusser

Transporttjenester Indre by 2023

Innhold

1.	INNLEDNING	3
1.1	OM OPSJONEN.....	3
1.2	BAKGRUNN FOR OPSJONEN.....	3
1.3	OM HØYKAPASITETSBUSS.....	3
1.4	TIDSPUNKT FOR UTLØSNING, OPPSTART OG VARIGHET FOR OPSJONEN.....	4
1.5	MODELL FOR ANSKAFFELSE, DRIFT OG ØKONOMISK RISIKO.....	4
2.	ENDRINGER I KONTRAKTEN	6
2.1	INNFASINGSPERIODE.....	6
3.	ENDRINGER I VEDLEGG 1 – OPPDRAGSBESKRIVELSE	6
3.1	SÆRLIGE VILKÅR FOR MARKEDSFØRING OG KOMMUNIKASJON FOR HØYKAPASITETSBUSSENE.....	6
3.2	OPPLÆRING I BRUK AV HØYKAPASITETSBUSSENE.....	7
3.3	FREMDRIFTSPLAN.....	7
4.	ENDRINGER I VEDLEGG 2 – KRAV TIL BUSSMATERIELLET	7
5.	ENDRINGER I VEDLEGG 3 – RUTEBESKRIVELSE	7
5.1	OVERSIKT OVER BILLAG.....	7
6.	ENDRINGER I VEDLEGG 4 – ANLEGGSBESKRIVELSE	8
7.	ENDRINGER I VEDLEGG 5 – GODTGJØRELSE	8
8.	ENDRINGER I VEDLEGG 6 – BESKRIVELSE AV INCITAMENTSORDNING	8
9.	BILAG	8

1. Innledning

1.1 Om opsjonen

I dette vedlegget («Opsjonen») har Oppdragsgiver spesifisert hvilke endringer som skjer i Kontrakten ved utløsning av opsjon for høykapasitetsbusser.

Opsjonen gjelder kun for Ro 2 Indre By øst-vest og innebærer at det skal benyttes høykapasitetsbuss på linje 20 og 21.

Ut over hva som er beskrevet i opsjonen, gjelder kontrakten ellers fullt ut.

Oppfyllelse av alle krav som nevnes i dette dokumentet skal kunne dokumenteres.

1.2 Bakgrunn for opsjonen

Satsning på og tilrettelegging for økt kollektivtrafikk er et uttalt mål i Nasjonal transportplan. Som et ledd i denne satsningen er bruk av høykapasitetsbuss en av flere tekniske løsninger Ruter vurderer for å øke kapasiteten i rutenettverket. Konseptet har vært testet ut i Oslo tilbake i 2011, og senere vært i drift i både Bergen og Trondheim.

Opsjonen innebærer et krav om høykapasitetsbusser på linjene 20 og 21. Linjene kjøres i dag med høy frekvens, men til tider er det trengsel om bord. For å øke kapasiteten på linjene, redusere trengsel og gi bedre kundeopplevelse vil Ruter med denne opsjonen ha en mulighet til å innføre høykapasitetsbusser på disse linjene.

Ruter har tatt høyde for innfasing av høykapasitetsbusser på linje 20 og 21 ved å tilrettelegge for rammesøknader for endeholdeplasslading, på depot, infrastruktur langs traseene og igangsatt en prosess for dispensasjonssøknad for å drifte busser utover lengde- og vektbegrensningene i lovgivningen.

1.3 Om høykapasitetsbuss

Definisjonen av busstypen er angitt i materiellbeskrivelsens pkt. 3.1.2 Høy kapasitet. Varianten som Oppdragsgiver ønsker på linjene er versjonen over 18,75 meter, dobbeltledd og med 5 dører. Høykapasitetsbussene det søkes dispensasjon for er 4 akslet dobbeltleddede opp til 25 meter. Med unntak fra lengde og vekt skal høykapasitetsbussene i minst mulig grad avvike fra normal standard for ordinære leddbusser. Det er ikke tatt høyde for at høykapasitetsbussene skal fremstå som et eget konsept, for eksempel som metrobuss, BRT og lignende.

Ruter har igangsatt en prosess med Vegdirektoratet for dispensasjon for drift av busser med lengde opptil 25 meter og 39 tonn totalvekt. Vegdirektoratet opplyser bl.a. flg. i sin tilbakemelding:

Konkurransenøytralitet:

Vegdirektoratet vil i tillegg påpeke at dispensasjon til bruk av dobbeltleddede busser i rutetraffikk ikke gir noen konkurransevridende virkning.

Lengde:

Bussene kan ha lengde inntil 25,00 meter. Erfaringsmessig har de dobbeltleddede lengde ca. 24 meter. Når tilbyder og busstyper er valgt, ber Vegdirektoratet om at

Vedlegg 12 Opsjon Høykapasitetsbusser

Transporttjenester Indre by 2023

Ruter opplyser hvilke lengder de valgte busstypene har, slik at dispensasjonen kan gjenspeile dette.

Vekt:

På veger i Bk10/50 kan bussene ha totalvekt inntil 39 tonn og aksellast inntil 11,5 tonn på to aksler. Øvrige aksellaster skal være i henhold til forskrift om bruk av kjøretøy § 5-4 nr. 1.

Fremkommelighet (vinter):

Vegdirektoratet legger til grunn tilsvarende vilkår som for Trondheim, altså at dersom bussene har annen løsning enn drift på minst to aksler, skal det dokumenteres at valgte løsning gir minst like god fremkommelighet på glatt- og vinterføre som drift på to aksler.(...) De dobbeltleddede bussene skal ha samme fremkommelighetsegenskaper som vanlige leddbuss, også omfattet evne til å holde en gitt hastighet i stigninger.

Merking:

Av hensyn til andre trafikanter skal bussene være godt merket. Merkingen skal være i samsvar med det som angis i forskrift om bruk av kjøretøy § 3-4 nr. 5 om merking av vogntog med lengde over 19,50 meter.

Opplæring:

Sjåførene som skal kjøre bussene skal gjennomgå et særlig opplæringsopplegg. Innen bussene settes i ordinær trafikk, skal Ruter eller operatøren dokumentere overfor Vegdirektoratet at et slikt opplæringsopplegg er etablert. Vegdirektoratet forbeholder seg retten til å stille krav til innholdet i og gjennomføringen av opplegget.

1.4 Tidspunkt for utløsning, oppstart og varighet for opsjonen

Oppdragsgiver forbeholder seg en rett til å utløse opsjonen slik at denne får oppstart innen 4 år etter oppstartsdato for Ro 2.

Tidspunkt for idriftsettelse av høykapasitetsbusser er satt til 24 måneder etter utløsning av opsjon. Dersom operatør kan tilby en kortere periode mellom utløsning og idriftsettelse skal dette angis i opsjonen.

Oppdragsgiver garanterer for at opsjonen vil ha en varighet på minimum 10 år uavhengig av tidspunkt for oppstart av opsjon. Dette sikrer samme avskrivningstid for høykapasitetsbussene.

1.5 Modell for anskaffelse, drift og økonomisk risiko

Operatøren skal anskaffe og drifte høykapasitetsbussene fra det tidspunkt opsjonen utløses og ut kontraktperioden.

Dersom opsjonen ikke utløses ved kontraktsignering, men på et senere tidspunkt i kontraktperioden, skal Operatøren anskaffe og drifte busser i henhold til krav i basistilbudet.

1.5.1 Restverdigaranti for busser som erstattes av høykapasitetsbusser

Oppdragsgiver garanterer for restverdien på busser som fases ut ved innfasing av høykapasitetsbusser. Dette vil primært søkes oppnådd ved at busser som fases ut overføres til andre kontrakter. Dersom dette ikke gjøres, vil Oppdragsgiver dekke Operatørens ev. tap ved avhending eller overta bussene selv.

Verdien ved overføring fastsettes med utgangspunkt i busspris angitt i bilag 2 til opsjonen. Busser som er tenkt faset ut skal avskrives etter lineær metode over 10 år. Dette må fremgå av vedlegg 5, tabell 5.1, der bussene kun skal prises i ordinær kontraktsperiode.

Ved behov vil Oppdragsgiver inngå avtale som garanterer restverdi med Operatørens finansieringsselskap (tredjepart). Dersom restverdien i avtale med tredjepart knytter seg til restbeløpet i finansieringsavtale mellom Operatøren og tredjepart, er Operatøren pliktig til lojalt å følge nedbetalingsløp i finansieringsavtalen. Skulle restverdien bli større på grunn av mislighold fra Operatøren opp mot tredjepart, vil Operatøren være ansvarlig for delen av restverdien som skyldes mislighold av finansieringsavtalen. Ved overføring til ny kontrakt betaler ny operatør vederlaget direkte til Operatøren/tredjepart og Operatøren/tredjepart overfører eiendomsretten til ny operatør. Transaksjonen går i så fall ikke via Oppdragsgiver.

Der bussene ikke er i den tilstand som beskrevet i punkt 1.5.2 vil det kunne fastsettes ytterligere forholdsmessig prisreduksjon. Oppdragsgiver vil ved uenighet mellom partene kunne innhente takst fra uavhengig tredjepart for å fastsette slik reduksjon.

Dersom Oppdragsgiver ikke benytter retten til å tilby busser som fases ut ved ny konkurranseutsetting eller tar over bussene selv, vil Oppdragsgiver dekke Operatørens tap ved avhending av bussene. Dersom salgpris er lavere enn bokført verdi godtgjør Oppdragsgiver Operatøren for differansen. Dette fordrer at Operatøren gir tilstrekkelig innsyn og dokumentasjon vedrørende bokført verdi. Dersom en slik modell gir en kompensasjon ut over det som er rimelig, har Oppdragsgiver rett til å kreve forhandlinger for å unngå overkompensasjon. Oppdragsgiver kan benytte uavhengig tredjepart til å kontrollere Operatørens påstand om markedspris. Oppdragsgiver har rett til å kjøpe busser som tas ut av Oppdraget. Tapet utgjør delta mellom verdien fastsatt i tråd med annet avsnitt over og den oppnådde salgpris. Tapet dekkes kun dersom det kan dokumenteres at det er gjort reelle forsøk på å avhende bussene til en reell markedspris. Operatøren får ingen særskilt godtgjørelse for administrasjon i forbindelse med overføring av elbusser eller infrastruktur.

1.5.2 Utstyrets tilstand ved overlevering

Busser som fases ut og som overføres til nye kontrakter eller til Oppdragsgiver, skal være i teknisk god stand, fullt ut fungerende, uten skader, samt godt rustet til å kunne fortsette i ny kontrakt. Videre skal Operatøren gjennomføre følgende tiltak på bussene (ut over vanlig vedlikehold):

- a) Oppgradere slitte seter og setetrekk. Setetrekke skal fremstå som nye.
- b) Oppgradere slitt gulvbelegg og andre flater i bussen.
- c) Reparere skader på karosseri.
- d) Sørge for at utvendig lakk og merking er hel og uten skader.

Oppdragsgiver godtgjør dokumenterte kostnader opp til NOK 20 000 per buss til dette formålet.

2. Endringer i kontrakten

2.1 Innfasingsperiode

I Kontrakten legges det inn et nytt punkt – 4.4 Innfasingsperiode.

I forbindelse med implementeringen av høykapasitetsbusser i rutetrafikk vil det legges inn en innfasingsperiode. Denne innfasingsperioden (T0) inkluderer den tiden det tar å teste høykapasitetsbussene, opplæring, testkjøring uten passasjerer og testkjøring i rute med passasjerer. Formålet med innfasingsperioden er å være trygg på at høykapasitetsbussene vil kunne bidra til gjennomføringen av Oppdraget på lik linje med det øvrige bussmateriellet.

Det tillates en gradvis innfasing i takt med leveranse av høykapasitetsbussene. Innfasingsperioden fram til siste leveranse er mottatt og fullt idriftsatt skal angis i operatørens framdriftsplan.

3. Endringer i vedlegg 1 – Oppdragsbeskrivelse

3.1 Særlige vilkår for markedsføring og kommunikasjon for høykapasitetsbusser

3.1.1 Befaring og fremvisning av høykapasitetsbussene i regi av Oppdragsgiver

I Oppdragsbeskrivelsen legges det inn et nytt punkt – 4.5 Befaring og fremvisning av høykapasitetsbuser i regi av Oppdragsgiver:

I løpet av Kontraktens varighet må Operatøren påregne å stille høykapasitetsbussene tilgjengelig for befaringer og demoturer i regi av Oppdragsgiver. Operatøren og Oppdragsgiver avtaler på et senere tidspunkt system for håndtering av slike forespørsler. Videre må Operatør gjøre regning med at hans personale må redegjøre for høykapasitetsbussene, deres funksjon, driften, tekniske installasjoner, demonstrasjonskjøring mv. til grupper av besøkende og delta på andre relaterte formidlingsaktiviteter etter forespørsel fra Oppdragsgiver. Operatøren godtgjøres for dette i tråd med punkt 2.4.1. pris pr Vogntime.

Operatør må stille egnede lokaler (møterom) på bussenlegget til rådighet for gjennomføring av aktivitetene beskrevet over, på etterspørsel fra Oppdragsgiver.

3.1.2 Befaring og fremvisning av høykapasitetsbussene i regi av Operatør

I Oppdragsbeskrivelsen legges det inn et nytt punkt – 4.6 Befaring og fremvisning av høykapasitetsbussene i regi av Operatør:

Dersom Operatøren ønsker å fremvise høykapasitetsbussene skal Operatøren alltid informere Oppdragsgiver på forhånd. Gjennomføringen av en slik befaring, demokjøring

og fremvisning mv. skal ikke gå på bekostning av ordinær rutedrift. Videre blir Operatøren ikke godtgjort for befarings o.l. som skjer i Operatørs regi.

3.2 Opplæring i bruk av høykapasitetsbussene

I Oppdragsbeskrivelsen legges det inn et nytt punkt – 6.2.7 Opplæring i bruk av høykapasitetsbusser:

Operatøren har ansvaret for opplæring av relevant personell til drift av høykapasitetsbussene i hele perioden T0-T1. Operatøren skal utarbeide en opplæringsplan som presenteres for Oppdragsgiver i forbindelse med oppstartsforberedelsene. Operatøren har lagt en plan for gjennomføring av opplæring inn i fremdriftsplanen som ivaretar bedriftens opplæringsbehov.

3.3 Fremdriftsplan

I oppdragsbeskrivelsen kap. 12.1.2 tilføyes følgende tekst:

Operatøren har i sitt tilbud utarbeidet en egen fremdriftsplan for høykapasitetsbussene. Framdriftsplanen knyttes til hver enkelt linje. Operatøren har beskrevet ferdigstilte og planlagte aktiviteter fra bestilling til idriftsettelse av høykapasitetsbussene, inklusive (ikke uttømmende) anskaffelse, opplæring, installering og test av IT utstyr, og evt. hydrogen- og ladeinfrastruktur utover behovet i basistilbudet. Oppdragsgiver har definert to tidsperioder, T0 (oppstartsfase) og T1 (driftsfase). Tidsperiodene T0-T1 skal tidfestes i fremdriftsplanen som milepæler.

Partene skal i felleskap detaljere fremdriftsplanen med klar angivelse av innsatsfaktorer fra partene i løpet av 1 måned etter kontraktsinngåelse. Avvik fra fremdriftsplanen i prosjektet skal begrunnes overfor Oppdragsgiver.

4. Endringer i vedlegg 2 – Krav til bussmateriellet

(ingen endringer)

5. Endringer i vedlegg 3 – Rutebeskrivelse

Operatøren har i sitt tilbud inkludert vognløpsplaner for høykapasitetsbusser

5.1 Oversikt over billag

I billag 3.1 Beskrivelse av linjene, endres bussklasse:

- Linje 20 - Linjen er dimensjonert for bussklasse HL – Høykapasitets leddbuss lavgulv klasse 1.
- Linje 21 - Linjen er dimensjonert for bussklasse HL – Høykapasitets leddbuss lavgulv klasse 1.

6. Endringer i vedlegg 4 – Anleggsbeskrivelse

(ingen endringer)

7. Endringer i vedlegg 5 – Godtgjørelse

Opsjonen skal prises i egne tabeller i vedlegg 5, tabell 5.5 til 5.8. Tilbudsskjema for høykapasitetsbusser gjelder fra idriftsettelse.

8. Endringer i vedlegg 6 – Beskrivelse av Incitamentsordning

(ingen endringer)

9. Bilag

Bilag 12.1 – Busskjema

Bilag 12.2 – Busspriser for midlertidige busser